

Driekoningen 2024

Mt. 2, 1-12

Inleiding

Als we vandaag door de lezingen heen kijken en luisteren, dan zien we dat er vele mogelijkheden zijn om in de diepte te duiken met de lezingen. Het kan gaan over kamelen die schatten dragen, het kan gaan over koningen, over wijzen, over een ster, over openbaring, over een kind in een kribbe, over macht of kwetsbaarheid, noem maar op; allemaal thema's die in de lezingen van vandaag naar voren komen. En om dat allemaal te bespreken dat zou wat teveel zijn, zelfs voor u, denk ik. Dus ik kies er twee onderwerpen uit. We gaan het hebben over koningen en over cadeaus, want die horen er vandaag ook bij; allebei op twee manieren belicht. Van twee kanten kijken we naar het begrip koning en van twee kanten naar het begrip cadeaus. Ik wens u een goed viering.

Preek

Ik weet niet of u wel ooit gehoord hebt van Jonathan Sacks. Ik schat, hier de kerk kennende, wellicht een handjevol mensen. U hoeft hem ook niet te kennen u mag de naam ook vergeten, al is het de moeite waard om zijn geschriften over de bijbel nader te bestuderen. Jonathan Sacks is een joodse bijbelgeleerde en was opperrabbiijn in Londen en heeft verschillende boeken geschreven over de geschriften uit de Thora. Hij is afgelopen jaar overleden. In één van die boeken beschrijft hij nadrukkelijk het verschil tussen een koning en een profeet en ik haal dit even aan om het dadelijk te gebruiken in de rest van de preek.

Een koning, zo zegt Jonathan Sacks, is koning zolang zijn koningschap duurt. Dat kan zijn omdat hij van de troon gestoten wordt of omdat hij sterft en dan is zijn koningschap met alle macht en glorie die daarbij hoort, vergaan. Je zou kunnen zeggen: het duurt zolang als hij de kroon op zijn hoofd heeft.

Een profeet, daarentegen, die het niet hoeft te hebben van uiterlijk, van status, van een kroon op zijn hoofd, maar van de boodschap die hij brengt, namelijk een boodschap van God; een profeet gaat op die manier voor eeuwig mee. Het gaat dus om tijdelijkheid met aan die kant macht en aan de andere kant de eeuwigheid van het woord van God. Zo stap ik met u over naar de lezingen van vandaag en ik heb gezegd dat ik het zou hebben over koningen en cadeaus. Beginnend maar bij die koningen, want een voorbeeld van wat Jonathan Sacks zei, is die koning Herodus die vandaag in het evangelie voorkomt. Hij is een zetbaas, hij mag regeren over wat we nu Israël of Palestina noemen. Hij mag dat namens de keizer die in Rome zit, maar ondertussen heeft hij als zetbaas daar dan ongeveer de absolute macht. Het gaat dan ook vooral om die macht vast te houden, om zijn status te vergroten en om daarmee wellicht ook zijn welstand, zijn rijkdom uit te breiden. Dat is kortweg koning Herodus.

Als we naar de profeet op zoek gaan, moeten we wat verder zoeken, want die wordt eigenlijk niet genoemd in het verhaal, maar dat tere Kind in de kribbe zal uitgroeien tot iemand met een profetische boodschap, ookal wordt Hij later in

het evangelie Koning genoemd. Hij zegt dan net voordat Hij naar het kruis gaat wel dat Hij een koning is van een andere orde: een Koning voor de armen.

Terug even naar koning Herodus. Want Herodussen, die kennen we voldoende. We hoeven vanavond alleen maar het journaal aan te zetten. Dan zien we hoe zij hun macht uitvoeren. In de oorlog tussen Rusland en Oekraïne zien we hoe de Russische partij kinderen ontvoerd heeft naar eigen land, kinderen doodt, door scholen en ziekenhuizen te bombarderen. Kijken we naar de Israël/Palestinastrijd dan zien we daar hetzelfde gebeuren. Kinderen die in een aanval midden in de nacht letterlijk worden afgeslacht en andere kinderen die in kinderziekenhuizen of op scholen door bommen getroffen worden. Het is niet zoveel anders nu dan ten tijde van koning Herodus. Want ook hij wilde zijn macht met alles vasthouden. En toen dan die drie wijze mannen bij hem kwamen en het hadden over een nieuwe Koning, die geboren zou worden of die geboren was, toen kreeg hij schrik. Hij was bang, hij kneep hem als een ouwe dief, zo zou je kunnen zeggen. En verzon een list om aan de weet te komen waar die nieuwe Koning zich bevond. En toen hij hoorde dat dat in Bethlehem was, beraadde hij een plan, een wreed plan. Een plan dat je zou kunnen zien als wel een hele vreemde huldegave, want hij zegt dat hij dat gaat doen in navolging van de drie wijzen. Hij wil hulde gaan brengen, maar hij laat alle kinderen tot twee jaar in Bethlehem en omgeving, uitmoorden. Een vreemde koning, die op macht belust is en die op een vreemde manier hulde brengt door geweld en met geweld door de dood zijn macht proberen te vergroten.

Aan de andere kant zijn er die wijzen, die gaan ook hulde brengen, hebben cadeaus bij zich: goud, wierook en mirre. Goud en wierook hebben we langs horen komen in de eerste lezing vandaag, als koningen uit verre streken optrekken om hulde te brengen en de mirre wordt daar vandaag aan toegevoegd om vooruit te kijken naar dat bijzondere koningschap van Jezus, dat koningschap voor de armen en de kwetsbaren als Hij sterft aan het kruis en later met die mirre gebalsemd zal moeten worden voor Hij het graf ingaat. Dat zijn hele andere cadeaus. Die lijken heel belangrijk, maar zijn van een totaal andere orde dan de macht en wellust van koning Herodus.

Dan is er uiteindelijk nog een derde lijn van cadeaus. Die derde lijn heeft heel veel te maken met wat ik net al zei over dat Jezus als klein kind eigenlijk al iets profetisch in zich heeft. Juist in het tere en kwetsbare van het kind dat Hij nog is, geeft Hij hoop; Hij geeft hoop, geloof en liefde aan ons. En met die hoop, geloof en liefde zullen wij op weg moeten. Die drie tezamen die werken niet om de macht te versterken, nee, die werken om elkaar, met elkaar en aan elkaar te delen en elkaar uit te dragen, uit te reiken, zou je kunnen zeggen. En dat Kind in de kribbe is de eerste die dat ons voordoet. Geloof, hoop en liefde vragen om gedeeld te worden in de vorm van naastenliefde. Als volwassene zal Jezus dat steeds opnieuw doen, de minste, de zwakste op de eerste plaats zetten, maar uiteindelijk zijn die drie cadeaus voor iedereen bedoeld, ook voor ons, met een opdracht om ze uit te delen en als we dat doen, dan zijn wij niet uit op macht, op

status, op rijkdom, nee, het tegenovergestelde gebeurt dan. Die liefde die we met elkaar delen wordt meer en meer. En we kijken niet alleen naar onszelf, maar we vormen met elkaar een gemeenschap van geloof, met elkaar, Christus in zijn naam en in de naam van God. Ik wens u een goed feest van de Openbaring. Amen.

Henry Vermeulen, diaken